

Befejezésül mit is mondhatnék nektek mást, Testvéreim, és mit is üzenhetnék általatok az otthonmaradottaknak egyebet, mint azt, hogy az igazsággal teljes új Ég és új Föld csodamód nem érkezik hozzánk! Azért mindannyiunknak szívből imádkozni és hivatásszerűen, rendtartó módon tenni, dolgozni kell! Hinni a jókat segítő Istenben rendületlenül-megingathatatlanul!

Hinni az ember jóra valósságában kölcsönös bizalommal és hinni még az éjszakában is, mely - Mécs László szavaival élve - hajnalokat vajúdik a világra.

Ennek az imádságos és munkás, jó irányban kiteljesedni akaró keresztény magyar unitárius életnek a buzgó szolgálatára Zakariás próféta szavaival hívlak ma benneteket: "Térjete vissza az ERŐSSÉGHEZ reménységnek foglyai." (9, 12) Ámen.

KOVÁCS ISTVÁN

MI CÉLRA VAGYUNK?

Lk 15, 18-20

A parányi embert a nagyvilágban olthatatlan vágy hajtja a fészekrakásra. Otthont teremteni, megtalálni egy szilárd pontot, honnan a világban tájékozódni lehet, ahol az ember biztonságban érzi magát. Ez a pont az otthon, ahol az ember teljesnek és boldognak érzi életét, s ahonnan kitekintve még a zavaros, ellentétektől darabokra szakított világ is egésznek és jónak tűnik.

Minden ember tudja, hogy mi az otthon; ismeri az otthontól való elszakadás fájalmát és a hazaérkezés feletti örömet. Aki ismeri az otthont, az tudja azt is: mi az idegen. És aki ismeri az idegent, az tudja igazán értékelni az otthont. Az otthon addig tart, ameddig a megértő - oltalmat és biztonságot nyújtó - szeretet köre terjed. Otthon csak ott lehetünk, ahol értékeinkből hagyni tudunk valamit. Ahol érzéseinkkel, gondolatainkkal, eszményeinkkel egyedül maradunk, ott idegenben vagyunk: otthontalan egyedül, magányosan árván. Amilyen mértékben vágyik a lélek az otthon édes oltalma, védő és segítő szeretete után, épp úgy borzong az idegentől, mert az ember arra van teremtve, hogy szeressen és szeressék. Ezért írhatta le Tamási Áron, a - Mi célra vagyunk a világon? - kérdésre válaszolva: Azért, hogy otthon legyünk benne valahol.

Akinek van otthona, bármily kicsi legyen is az az otthon, az soha sem egészen elhagyatott a százszor idegenben sem. Otthona vele van, vele megy a lelkében; szereteteinek képe és édes emlékek népesítik be a szívét, betöltve az idegenség és elhagyatottság dermesztő némaságát biztató hangjaikkal: így nincs egészen egyedül, lélekből mindig otthon van... Mégis van az életnek egy félelmes jelensége, talán a legszomorúbb sors, ami embert érhet: az, hogy valakinek volt otthona és az idegenné vált számára. A leginkább szájalomra méltó emberek közé sorolható az otthontalan, s az otthontól való elidegenedés a legfájdalmasabb jelenség a világban. Ahhoz, hogy bekövetkezzék, vala-

mi változásnak kell végbemennie. Ez a változás két okból állhat elő: vagy az otthon változik meg, lesz idegenné, vagy mi magunk...

Van rá eset - s az utazások, de még a nyári kirándulások is számos példát szolgáltatnak rá -, hogy elindulunk hazafelé, s epedő szívvel érkezünk meg a rég nem látott szülőföldre. Amint feltűnnek az ismerős tájak, amelyek gyermekálmaink felett állottak őrt; az utcák, amelyeknek kövei is a múlt emlékeit idézik - a költővel szólva: "s az iskolába menvén, a járda peremén, / hogy ne feleljek aznap, egy kőre léptem én," (Radnóti Miklós) -; majd elővillan a piros fedelű házak közül a torony, amely valamikor a legmagasabb épület volt számunkra a Földön: lelkünket kimondhatatlan érzelmek öntik el az ősi föld látán, melyből vétettünk, s torkunkat újjongó zokogás feszíti, hogy sírva-kacagva boruljunk e földre, és megcsókoljuk e földet, amelytől elszakadtunk, s amelyhez - mint álmainkban annyiszor - visszatértünk... De amint a hajdan ismerős utcák zajába vegyülünk, valami jéghideg csalódás markolja és dermeszti meg a szívünket: a hely megváltozott! Megváltoztak az emberek; a régi házak és régi emberek eltűntek, más az életstílus, más az értékek rendje, megváltozott az Istenhez és emberekhez való viszonyulás. Minden új, ismeretlen, közönyös, olykor éppen ellenséges. Talán idegen már a családi ház is; vadidegen tulajdonos szemei merednek ránk arról a küszöbről, ahol jó szüleink jóságos tekintete és ölelő karja oly sokszor köszöntött... Mi a régiek maradtunk, de az otthon idegenné vált. Mi pedig sietve menekülnénk el onnan, ahová visszavágytunk. Íme, az otthontól való elidegenedés egyik fajtája.

De van eset arra is - és erre is sok példát szolgáltatnak az utazások -, hogy valaki úgy elszakad otthonától, hogy az teljesen "hidegen hagyja" szívét, sőt emlékezni is alig akar már rá. Rég lekopott róla a szülőföld szeretete, elmosódott a szülői szó, s megfakult szeretteinek képe is... "Aki mindenütt otthon van - írta Montaigne -, az valójában sehol sincs otthon."

Hívhatják az ilyent is, menjen már haza, mert az otthon változatlan és mindig hazavár. Ő nem ér rá: mindig elfoglalt, fontosabb és sürgősebb dolgai vannak... S ha a sok unszolásra - végül - mégis rászánja magát, és "Isten neki!" hazamegy: hogy ölelik a reszkető karok, hogy fordulnak felé a szerető szívek, s hogy kiáltja felé minden ismerős: Isten hozott! - Vagyis: minden a régi, otthon semmi nem változott. De neki - a sokat tapasztalt "világfinak" vagy elegáns városi "divathölgynek" - már oly egyhangú és unalmas az egyszerű otthon, oly idegen, sőt nyomasztó az egész környezet, hogy: alig várja útrakeljen, megkönnyebbülten fellélegzelve, midőn az egész "unalmas fészket" elnyelte már a távol köde!

Nem, nem az otthon változott meg, hanem a tőle elszakadt gyermek. A szívből halt ki az ősi otthon, s a szülői hajlék szerelme... Bizony, ez az otthontól való elidegenedés másik - szomorú - fajtája.

Néhány évvel ezelőtt, együtt utaztam a távolsági buszon egy - a szomszéd faluba hazalátogató - középkorú házaspárral. Elmondták: a kilencvenéves édesanyát jönnek meglátogatni néhány napra. Ez az utolsó szál, ami még e vidékhez köti őket. Ha ez is elszakad, mert az idős anya előbb utóbb örökre lehunyja szemét: "Nem jövünk többet e vidékre, mert semmi sem köt már

ide..." - , mondták fájdalmas sóhajjal. S nekem is szívembe markolt az otthontól való elidegenedés keserű fájdalma.

Testvéreim! Az otthon a keresztény ember életében is a legfontosabb valóság. A keresztény ember lelki otthona Isten közelében van. Ez az a hely, ahol életünk egyedül boldog és teljes. Ez az az áldott lelki hajlék, ahonnan tekintve minden jónak és szépnek tűnik, mert Isten atyai szeretetének ölelésében édes otthonnak érezzük a teremtett világot, s derűs bizakodással és szeretettel veszünk részt eseményeiben. Szomorú tény, hogy ez az otthon is idegenné lehet sok ember számára! Nem mintha az atyai szív változna meg. Isten szíve soha meg nem változik, idegenné soha nem lesz, hanem: csak a tőle elszakadt, szent közelségéből magát önszántából kitépő ember életében állt be siralmas változás. Mi vagyunk, akik megváltoztunk, mi vagyunk, akik a mindennapok sodró forgatagában tőle elidegenedtünk. Ez az Istentől való elidegenedés abban nyilvánul meg, hogy az ember egyedül érzi magát a világban, otthontalanul. Amíg Istennel élt: otthon volt; mindig boldogan érezte, hogy nincs egyedül. Az Istentől elszakadt ember azonban előbb-utóbb szembe találja magát nemcsak a félelmetes egyedülvalósággal, de még azzal a világgal is, amelyet meg akart hódítani! Lásd a tékozló fiú szomorú történetét: az atyai otthontól elszakadva, az emberektől is magára hagyatva egy ellenségessé lett idegen világban, ott találja magát a sárban, a disznók és a moslák között... Ez, az örök tékozló fiúk kín-keserves, sötét tapasztalása zokog fel egyik legnagyobb költőnk - József Attila - megrendítő vallomásából is: "Nem emel föl már senki sem, / belenehezültem a sárba. / Fogadj fiadnak, Istenem, / hogy ne legyek kegyetlen árva. / Tudod, szívem mily kisgyerek - / ne viszonzod a tagadásom; / ne vakítsd meg a lelkemet / néha engedd, hogy mennybe lásson."

Az örök tékozló fiúk keserű, sötét tapasztalását áttöri azonban az evangélium világossága, hogy elvezessen Istenhez, hogy megtaláljuk Isten atyai közelségének áldásait: az igazi lelki otthont, amelyben Atyára és testvérré találunk, ha a bűnbánat és alázat völgyében szívünkben feltör az őszinte megbánás sóhaja: Fölkelek, és elmegyek az én atyámnak házába!

Ez idő tájt - a hagyomány szerint szeptember 8-án, "küsasszony napján" - útra készülnek vándormadaraink, hogy melegebb tájak felé repüljenek a közelgő hideg évszak elől. Ha csak jelképesen is, de elmondhatjuk: szívükben-lelkükben magukkal viszik az édes otthon képét. Soha nem halványodik el bennük, soha nem tudnak elidegenülni tőle. Évről-évre visszavágynak, s hazatérnek országhatárokon és tengereken túlról is. Évről-évre hazahívja őket az otthon, a fészek iránti hűség.

Ez idő tájt azonban nemcsak vándormadaraink kelnek útra. Útra készül sok-sok fiatal is - gyermekeink és unokáink -, mert végéhez közeledik a nyári nagy vakáció, s várják őket a közelebbi vagy távolabbi városok, a tanulás vagy kenyérkereset gondjai. Vajon élni fog szívükben az otthon édes képe? Vajon elég erős és megtartó lesz majd ahhoz, hogy a távolban, az idegenben is - újra meg újra - fellobbantsa szívükben a vágyat: Fölkelek, és az én atyámnak házába megyek!?

Mindez azonban hozzánk - itthon maradókhoz - is szól. Figyelmeztet: őrizzük meg az otthont! Mi, itthon maradók: maradjunk meg otthonnak! Isten

és ember közelségében élve legyünk lelki hajlék az itthon élőknek, és legyünk mindig hazaváró otthon a hazatérőknek.

Láttam már a messzi távolból hazatért - itthagyt fészket kereső - gólyát, fecskét. A fészket azonban érzéketlen lelkű emberek durva kezei rég leverték. Szívet tépő, szomorú látvány, midőn e hazatérő vándorok sírva-jajongva keresik az otthon puha fészket, és - nem találják!

Az otthont teremtő és féltve őrző hűség szent szándékával mondjuk, ígérjük hát mindnyájan: Fölkelek, és visszamegyek az én Atyámnak házához! Mert mi célra vagyunk a világon? Azért, hogy otthon legyünk benne valahol mindnyájan. Ámen.

KOVÁCS ISTVÁN

AZ IGAZ HIT GYŐZELME: ÁLDÁS

1 Móz 32, 27-30

Egy alapvetően fontos dolog van a vallásban és azt nem lehet sem magyarázni, sem tanítani. Ez a "dolog", amely nélkül nem élhetünk Istentől megáldott, győzedelmes életet, nem más, mint a hit.

Mi a hit? Miben van a hit lényege? Hogyan tudnánk megmagyarázni a hit fogalmát? Hisz annyit beszélünk a hitről, oly sokszor van az ajkunkon, de ha meg kell fogalmazzuk, mégis könnyen zavarba jövünk. Nem is csoda, mert a hit nem csak "tudomány", ismerete mindannak, amit a Szentírás tanít, hanem bizalom dolga is. Már konfirmációra készülő ifjainkat is arra tanítjuk, hogy: "A hit bizalom Istenben..." A bizalom azonban érzésből áll, és az érzéseket nem könnyű megfogalmazni.

A beszédem alap gondolatául választott - és imént felolvasott - bibliai rész alkalmat kínál arra, hogy bepillantjunk Jákób életébe. Jákób hosszú idő folyamán jutott el az igaz hitre. Próbáljuk meg azért a hitet Jákób életén keresztül megközelíteni és megfogalmazni!

Ifjú korában Jákób hite családi ügy volt. Vallásos szülőktől származott. Apja, Izsák, buzgó istenfélő ember volt. Nagyapja szintén a hitnek volt az embere. De mit jelentett a családi hit Jákób számára? Egy alkalommal épp lencsét készített ebédre, amikor testvérbátyja megérkezett a vadászatról. Sikertelen lehetett a vadászat, mert nagyon megéhezett. Kérte is öccsét, hogy adjon neki a lecséből, de ő kereken megtagadta. A családi hit nem adott elég indítékot ahhoz, hogy megossa eledelét testvérel. Ehelyett Jákób ravaszul azt ajánlotta Ézsauak, hogy neki adja a tál lencsét, ha lemond elsőszülöttségi jogáról. A kiéhezett vadász kénytelen-kelletlen beleegyezett a cserébe. Jákób pedig ezután becsapta édesapját is: felöltözött Ézsauak és magára kérte az atyai áldást, ami akkoriban csak az elsőszülöttnek járt... A családi hit ettől sem tartotta vissza.

Mindaddig, amíg hitünk családi ügy csupán: nem igazi hit. Az a tény, hogy szüleink hívó emberek, még nem tesz minket is automatikusan hívókké. Örökölhettük édesanyánk szemét, vagy édesapánk haját, de nem örökölhettük